

සහාද මනසේ රසවත් වූ හැඟීම් ඇති කිරීමට සමත් ගද්‍ය සහ පද්‍ය කෘති සාහිත්‍ය නිර්මාණ ගණයෙහි ලා සැලකේ. එය නිර්මාණාත්මක වූ කාර්යයකි. එම නිර්මාණ වින්දනය කිරීමෙන් ඉස්මතු වූ හැඟීම් සමුදාය හා එයින් මතු කර ගන්නා අර්ථ සමුදාය විචාරයේ අන්තර්ගතය වේ. සාහිත්‍ය නිර්මාණය හා සාහිත්‍ය විචාරය එකිනෙකට බැඳුණු අංග දෙකකි. සාහිත්‍ය විචාරය පිළිබඳ මෙම පාඩම මහාචාර්ය එදිරිවීර සරච්චන්ද්‍රගේ සාහිත්‍ය විද්‍යාව හා ජී.බී. සේනානායකගේ නවකතා කලාව යන කෘති ඇසුරෙන් සකස් කර ඇත.

“අවකාශී ස්වයං ලොකා කාමං කාව්‍යපරීක්ෂකා රසපාකානභිඥොපි භොක්තෘ වෙන්ති න කිං රසම්”

විචාරයේ ක්ෂේත්‍රය හා එහි සීමාව මේ ශ්ලෝකයෙන් මැනවින් ප්‍රකාශ වේ. අහර ඉදි කළ හැක්කේ ස්වල්ප දෙනාට ය. එහෙත් සෑම දෙනා ම අහර බුදිති, අහරේ රස දනිති. අහර පිසිනු ලබන්නේ බුදින්නන් සඳහා ය. එබැවින් අහර පිසන අය ය, අහර බුදින අය ය යනුවෙන් කොටස් දෙකක් ඇත. අහර බුදින අය යම් අහරක් රසවත් ද නැද්ද කියා පවසත්. එහෙත් ඔවුහු පිසීමෙහි නොපොහොසත් වෙති. අසවල් ද්‍රව්‍ය ගෙන අසවල් ලෙස ඉදි කළහොත් රසවත් වෙතියි කියන්ට ඔවුහු නො දනිති.

සාහිත්‍ය ක්ෂේත්‍රයෙහි ද මීට සමාන තත්වයක් පවතී. එහි ද රසවත් කොට කාව්‍ය නිර්මාණය කරන අය ය. රස විදින අය ය යනු වශයෙන් කොටස් දෙකක් ඇත. රස විදින අය, තමන් නිර්මාණ කාර්යයෙහි අසමත් වුව ද රස නිරස හේදය දනිති. එනම්, අසවල් කෘතිය රසවත් ය, අසවල් කෘතිය නිරස ය කියා පැවසීමට ඔවුන්ට පුළුවන. මක් නිසා ද යත් සාහිත්‍යය නිර්මාණය කොට තිබෙන්නේ ඔවුන්ගේ වින්දනය සඳහා බැවිනි. කවියාට උපදෙස් දීමට ඔවුහු නො දනිති. එහෙත් කාව්‍යය පරීක්ෂා කිරීම ඔවුන් සතු කාර්ය ය නොවෙතියි කීව නො හැකි ය.

විචාරය යි කියන්නේ කාව්‍යයේ රසය සම්බන්ධයෙන් ඒ විදින්නන් විසින් කරන ලද ප්‍රකාශනයට ය. එහෙත් රස විදින හැම දෙනාට ම මේ කාර්ය ය මනා ලෙස ඉටු කළ නො හැකි ය. බස දන්නා සියලු දෙන ම කාව්‍යයේ රස විදිති. එහෙත් තමා විදි රසය කෙබන්දක් දැයි ප්‍රකාශ කිරීම වූකලී හැම දෙනාට ම කළ හැක්කක් නො වේ. ඊට ආත්මාන්වික්ෂණය අවශ්‍ය ය. විචාරකයා තමාගේ හදවත දෙස බලා එහි හටගත් භාවමය අත්දැකීම් සුදුසු වචනයෙන් කියා පෑ යුතු ය.

බස දන්නා සියලු දෙනා ම රස විඳිත් නම් විවාරය කුමට දැයි කෙනෙකු අසන්ට පුළුවන. බස දන්නා සියලු දෙනාට රස වින්දනයේ ශක්‍යතාව තිබෙන නමුත් නිර්මාණ විෂයයෙහි මෙන් වින්දන විෂයයෙහි ද පරිචය ඇති නම් මැනවි. බස දැනීම වූකලී එක් එක් කෙනා තුළ එක් එක් ප්‍රමාණයට පිහිටා තිබිය හැක්කකි. යන්තම් වචනාර්ථය තේරුම් ගැනීම ද බස දැනීමක් වේ. එහෙත් බස සම්පූර්ණයෙන් දැන ගැනීමට නම් බස් වහරේ විවිධාර්ථ වචනා ගත මනා ය. මතු පිටින් පෙනෙන වාච්‍යාර්ථය නොව ව්‍යංග්‍යාර්ථය ද අවබෝධ කළ යුතු ය. බසේ බුද්ධිගෝචර වන කොටස පමණක් නො ව හෘදයගෝචර වන කොටස ද දත යුතු ය.

රස වින්දනයට බස දැන ගැනීම අවශ්‍ය වන අතර කාච්‍ය රස වින්දනය හේතු කොටගෙන බස පිළිබඳ දැනුම ද වර්ධනය වේ. මක් නිසා ද යත් බස ඉතා සුක්ෂ්ම ලෙස පරිහරණය කරන්නේ කවීන් වන බැවිනි. කවියා භාෂාවේ ඇති මුළු ශක්‍යතාවෙන් ප්‍රයෝජන ගන්නා කෙනෙකි. පිසමන් දන්නා අරක්කැමියා නොයෙක් ද්‍රව්‍ය ගෙන නොයෙක් අයුරින් මිශ්‍ර කොට, අපූරු රසයෙන් යුත් අහර පිසන්නා සේ ම කවියා ද නොයෙක් වදන් ගෙන, නොයෙක් අරුත් ගෙන, විවිධ ලෙස මිශ්‍ර කොට, පෙර නුවූ විරූ ව්‍යංග්‍යාර්ථ, ශබ්ද ධ්වනි ඇති කොට අපූරු රසයක් නිර්මාණය කරයි.

එබැවින්, විවාරය යි කිව යුත්තේ කාච්‍ය රස වින්දනයේ මනා පරිචය ඇති අයගේ ප්‍රකාශනයට විය යුතු ය. එම ප්‍රකාශනවලින්, විවිධ රස විඳි පළපුරුද්ද නැති අයට එබඳු වින්දනයකට මග පෑදේ. සාමාන්‍ය ලෝකයාට විෂය නුවූ වින්දනයක් යම් කාච්‍යයක ඇතැයි විවාරකයා පවසයි. ඔහුගේ කීම ඔස්සේ ගොස් සාමාන්‍ය ලෝකයා ද වින්දනයක් ලබා ගනී. අසවල් කෘතිය රසවත් ය අසවල් කෘතිය නිරස යයි කියන්නාවූ විවාරකයා තමාගේ ප්‍රකාශනය සනාථ කිරීම වස් යම් යම් හේතු දක්වයි. එහෙත් ඔහු තර්කානුකූල න්‍යායයක් අනුගමනය නො කරයි. රසය වූකලී භාවමය වින්දනයකි. එය තර්ක බුද්ධියට හසු වන සත්‍යයක් නො වේ. විවාරකයා කියන්නේ අසවල් කවියෙන් අසවල් වින්දනයක් ලබාගත හැකි ය කියා ය. ඇත්ත වශයෙන් ඔහු කියන්නේ “මම මේ කවියෙන් රස වින්දනයක් ලැබූයෙමි. ඔබට ද එබඳු වින්දනයක් ලැබිය හැකි ය” කියා යි. එපමණක් නො වේ. “මම කවියෙන් රස වින්දනයක් ලැබූයෙමි. මා දක්වන කරුණු සලකතොත් ඕනෑ ම කෙනෙකුට එම රසය විඳිය හැකි” යි ද ඔහු කියයි.

කෙබඳු “කරුණු” ද ඔහු දක්වන්නේ? “මේ කවියේ අසවල් ලක්ෂණ තිබේ. මෙහි පද සංයෝජනය මෙසේ ය. මේ පද සංයෝජනයෙන් මෙබඳු ව්‍යංග්‍යාර්ථයක් දැනවේ. මේ අලංකාරයෙහි මේ ව්‍යංග්‍යය ඇත. මේ වචනයේ ශබ්ද ධ්වනිය මෙසේ ය” යනාදී කරුණු ය ඔහු දක්වන්නේ. “මගේ වින්දනයට හේතු වූයේ මේ කරුණු ය. එම කරුණු සලකතොත් ඔබට ද එබඳු වින්දනයක් ඇති විය යුතු ය.” යි ඔහු කියයි.

විවාරයේ ප්‍රයෝජනය මේ යි. සාමාන්‍ය පාඨකයාට නො පෙනෙන කරුණු කවි බස හැදෑරූ අයට, කාච්‍ය රස වින්දනයේ පළපුරුද්ද ඇති අයට, එනම්: විවාරකයන්ට පෙනේ. එවැන්නන්ගේ විවේචන කියවීමෙන් පොදු ලෝකයාත් කාච්‍ය රස වින්දනයට පෙලඹේ. නැතහොත් විවාරයෙන් පොදු ලෝකයාගේ වින්දනය වඩාත් තීව්‍ර වේ. වඩාත් ගැඹුරු වේ. විවාරය සාර්ථක වන්නේ ඊට ආශ්‍රය වූ කාච්‍යය කිසි යම් ප්‍රමාණයකට වත් රසවත් වූ විට ය. යම් කාච්‍යයක් නිරස යයි පෙන්වා දීමට කැප වූ විවාරය නියම විවරය නො වේ.

නිරස රචනාවන් විවේචනය කරන්නට සිදු වීම විචාරකයාගේ අභාග්‍යය ය. රසයෙහි ආවිෂ්ට වී කරන විචාරය පමණ ය සාර්ථක වන්නේ. පාඨකයා රස වින්දනයට පෙලඹවීමේ ශක්තිය ඇත්තේ ද එබඳු විචාරයෙහි ය.

සාහිත්‍යකාරයන්ගේත් සාහිත්‍ය රසිකයන්ගේත් උසස්කමට හෝ පහත්කමට හෝ අනුකූල ව සාහිත්‍යය නැගෙයි; වැටෙයි. පරම්පරාවක ජීවිතය පිළිබඳ අවබෝධය ඔවුන්ගේ බුද්ධි මහිමයට අනුව උසස් හෝ පහත් හෝ වෙයි. එහෙයින් සාහිත්‍යකාරයන් ද සාහිත්‍ය රසිකයන් ද බුද්ධි මහිමයෙන් දියුණු වූ කලක නිපදවූ සාහිත්‍යය එසේ දියුණු නොවූ කලක නිපද වූ සාහිත්‍යයට වඩා ජීවිත දැනුමෙන් පෝෂිත ය.

එහෙත් සාහිත්‍යකාරයන් ජීවිතය විස්තර කරන්නට හෝ විචරණය කරන්නට හෝ යොදන බුද්ධියෙහි තියුණු බව පමණක් සලකා සාහිත්‍යයක ශ්‍රේෂ්ඨත්වය මැනීම සුදුසු නො වේ. සාහිත්‍යකාරයන්ගේ බුද්ධියට විෂයය වන ජීවිත ප්‍රදේශයෙහි විශාලත්වය ද සාහිත්‍යයක ශ්‍රේෂ්ඨත්වය මැනීමෙහි දී සලකා බැලිය යුතු යුතු ය. ජීවිතයෙහි සුළු කොටසක් විචරණය කරන කිසියම් සාහිත්‍යයක් ඒ සුළු කොටස ඉතා තියුණු ප්‍රභාවකින් පරීක්ෂා කොට විචරණය කරන්නක් විය හැකි ය. ජීවිතයෙහි විශාල කොටසක් විචරණය කරන සාහිත්‍යයක් එපමණ තියුණු ප්‍රභාවකින් යුක්ත නො වන්නක් විය හැකි ය. මෙවැනි සාහිත්‍ය දෙකක ශ්‍රේෂ්ඨත්වය සම කොට බලා නිසැක තීරණයකට බැසීම දුෂ්කර යයි සිතමි. නවීන සාහිත්‍යයන් ද පැරණි සාහිත්‍යයන් ද සම කරන්නවුන් විසින් බොහෝ විට මේ දුෂ්කරත්වයට මුහුණ පෑ යුතු වෙයි.

සාහිත්‍යකාරයන් ජීවිතය විචරණය කිරීමට යෙදූ ප්‍රතිභාවෙහි තියුණු බව මෙන් ම, විචරණයට භාජන වූ ජීවිත ප්‍රදේශයෙහි විශාලත්වය ද සාහිත්‍යයක ශ්‍රේෂ්ඨත්වය මැනීමෙහි දී එක ලෙස වැදගත් කොට සැලකිය යුතු ය.

සාහිත්‍යයක ගැබ් වන ප්‍රතිභාවෙන් සාහිත්‍යකාරයාගේ ප්‍රතිභාව මෙන් ම, සාහිත්‍ය රසිකයාගේ ප්‍රතිභාව ද මැනිය හැකි ය. එසේ ම සාහිත්‍යයක විචරණයට භාජන වූ ජීවිත ප්‍රදේශයේ ප්‍රමාණයෙන් දැන ගත හැක්කේ සාහිත්‍යකාරයා විසින් වැදගත් කොට සැලකූ ජීවිත ප්‍රදේශයෙහි ප්‍රමාණය පමණක් නොවේ. සාහිත්‍යකාරයා විසූ සමාජය විසින් වැදගත් කොට සැලකූ ජීවිත ප්‍රදේශයෙහි ප්‍රමාණය ද දැන ගත හැකි ය.

 සාහිත්‍ය විද්‍යාව, එදිරිවිර සරව්වන්ද

පොතපත කරනු ලබන්නේ රසාස්වාදය සඳහා ය. එහෙයින් සාහිත්‍යකාරයා පොතක් කිරීමේ දී තම ප්‍රතිභාව හා රුචි අරුවිකම් මෙන් ම සමාජයෙහි රුචි අරුවිකම් හා ප්‍රතිභාව ද සැලකිය යුතු ය. මේ කරුණු නො සලකා කළ ග්‍රන්ථයක් සාහිත්‍යකාරයාගේ පරම්පරාවට නො ගැළපෙයි. කිසියම් පරම්පරාවක් විසින් නොසලකා හළ ඇතැම් ග්‍රන්ථකාරයන් පසුව ආ පරම්පරාවක් විසින් පෙර සිටියවුන් නො දුටු සත්‍ය ද රස ද ඒ සාහිත්‍යකාරයන්ගේ ග්‍රන්ථවල දැකීම මීට හේතුව ය. ඒ ග්‍රන්ථකාරයන් තමන්ගේ සමකාලීන රසිකයන් විසින් නො සලකා හළේ ප්‍රතිභාවෙන් ද රුචිකත්වයෙන් ද ඔවුන්ගේ ග්‍රන්ථ ඔවුන්ගේ සමාජයට නො ගැළපුණු හෙයිනි. සාහිත්‍යකාරයා තියුණු බුද්ධියකින් වටහා ගත් දෙයක් රසිකයා විසින් ද වටහා ගන්නට නම් ඔහු ඊට සෑහෙන පමණ බුද්ධියකින් යුක්ත වූවකු විය යුතු ය. සාහිත්‍යකාරයා තම රුචි අරුවිකම්වලට අනුව කළ ග්‍රන්ථයක

රස විඳින රසිකයා ද සාහිත්‍යකාරයාගේ රුචිකත්වයට සමාන රුචිකත්වයක් ඇත්තකු විය යුතු ය. කිසියම් ග්‍රන්ථයකින් විස්තර කරන ජීවිත ප්‍රදේශය සමාජයට රුචි නො වේ නම් ඒ ග්‍රන්ථය ද ඔවුන්ට රුචි නො වේ. එහෙයින් කිසි සාහිත්‍යයකට විෂයය වන ජීවිත ප්‍රදේශයෙහි ප්‍රමාණය සමාජයේ රුචි අරුචිකම්වලට අනුව සීමා වෙයි.

 නවකතා කලාව, ජී.බී. සේනානායක

අවබෝධය

1. 'සාහිත්‍යය' යන්න කෙටියෙන් විස්තර කරන්න.
2. සාහිත්‍යකරුවාගේ ප්‍රධාන මාධ්‍යය වන්නේ කුමක් ද?
3. නිර්මාණකරුවකු තුළ තිබිය යුතු මූලික ගුණාංග මොනවා ද?
4. 'සාහිත්‍ය නිර්මාණ විචාරය' යන්න ඔබට හැඟෙන්නේ කෙසේ ද?
5. විචාරයේ දී අවධානය යොමු විය යුතු අංග මොනවා ද?

ලිඛිත අභ්‍යාස

1. සාහිත්‍ය නිර්මාණයක 'රසය' ඇති කිරීමට යොදා ගනු ලබන උපක්‍රම කවරේ දැයි සාකච්ඡා කරන්න.
2. 'සාහිත්‍ය විචාරය' පිළිබඳ ලිපි සොයා ගොනුවක් සාදන්න.
3. තෝරා ගත් ලේඛකයන්ගේ නිර්මාණ කිහිපයක් පිළිබඳ විචාරය කරමින් බිත්ති පුවත්පතෙහි අතිරේකයක් සකසන්න.

ප්‍රායෝගික අභ්‍යාස

1. පහත දැක්වෙන්නේ වංග ලේඛක විභූති භූෂණ බන්දොපාධ්‍යායගේ 'පොටේර් පංචාලි' නවකතාවේ සිංහල පරිවර්තනය වන 'මාවතේ ගීතය' කෘතියෙන් උපුටා ගන්නා ලද කොටසකි. එහි දැක්වෙන පරිසර වර්ණනය පිළිබඳ ඇගයීමක් කරන්න.

'ගං ඉවුරේ නැමුණු මුදුන් ඇති ගස්, නදියේ සිහිල් කාලවර්ණ ජලය මත මල් විසුරුවා දමා ඇත. සෝනාඩංගා තැනිතලාව මැද මගීන්ගේ නූග ගස පිටුපසින් විශාල රක්තවර්ණ සූර්යයා මුවා වෙයි.

එය පෙනෙන්නේ කිසියම් දේව දරුවෙක්, රතු පැහැයින් ගිනියම් වූවාක් මෙන් පෙනෙන සාගරයෙන් බුබුලක් ගෙන සෙල්ලමට පිඹ අභසට යැවූ සේ ය.'

(පරිවර්තනය : චිත්තා ලක්ෂ්මී සිංහආරච්චි)

2. ඔබ කියවූ පොතක ඇතුළත් රසවත් පරිසර වර්ණනයක් බිත්ති පුවත්පතට ඇතුළත් කිරීම සඳහා සකස් කරන්න.